

NESMYSL, UKÁZKA NEKONCEPČNOSTI

S předsedou školských odborů o pozměňovacím pětikoaličním návrhu

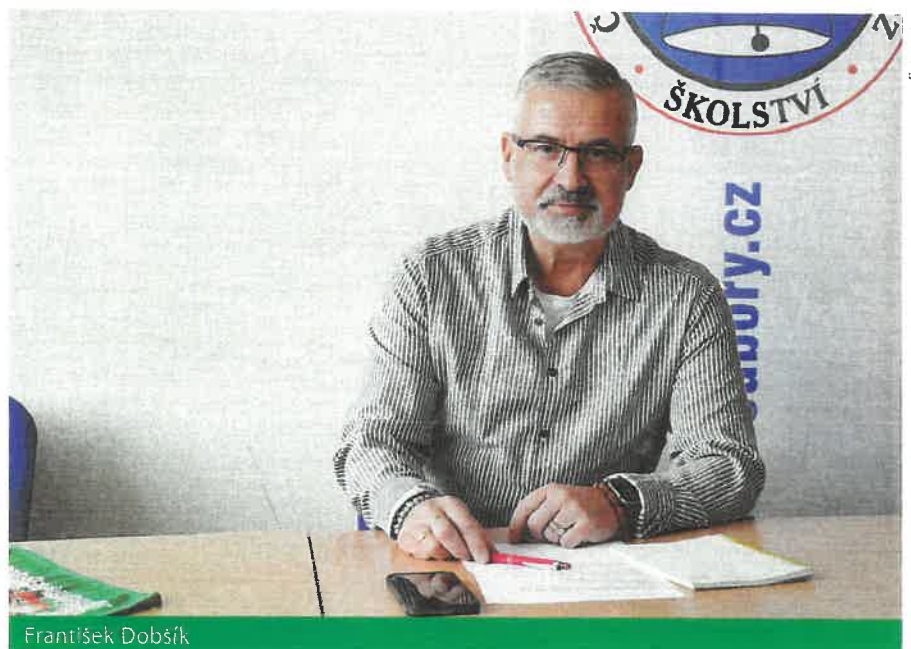
Českomoravský odborový svaz pracovníků školství se spolu s Uníí zaměstnavatelských svazů, Uníí školských asociací - CZESHA a Asociací speciálních pedagogů ve společném protestním vyjádření postavil proti pozměňovacímu návrhu Marka Výborného (KDU-ČSL), Petra Gazdíka (STAN), Renáty Zajičkové (ODS), Pavla Klímy (TOP 09) a Jakuba Michálka (Piráti). O pětikoaličním návrhu, který dělí pedagogickou obec z hlediska odměňování na učitele a neučitele, jsme mluvili s předsedou školských odborů FRANTIŠKEM DOBŠÍKEM.

Byl s vámi pozměňovací návrh měnící pravidla pro propočet objemu financí na platy pedagogických pracovníků předjednaný?

Vůbec s námi o tom nikdo předem nemluvil, nebyla žádná snaha tuto změnu předjednat. V okamžiku, kdy vláda deklarovala záměr revidovat své vládní prohlášení, zjišťovali jsme stanovisko ministerstva školství. Ministr Vladimír Balaš (STAN) nám sdělil, že neví, že o tom jen slyšel a že by původní znění (tedy propočet objemu financí na platy pedagogických pracovníků na základě průměrné hrubé mzdy z předloňského roku, a to jako její 1,404násobek) měnit nechtěl. A že ministerstvo školství nic nepřipravuje. To byla jistě pravda, protože to připravovala „školská pětikoalice“ (tzv. školská K5), tedy zástupci jednotlivých stran pětikoalice pro školství. Jejího jednání se ale ministr školství standardně účastní, pravděpodobnost, že by o připravovaném návrhu na změnu zákona o pedagogických pracovnících nevěděl, se tedy limitně blíží nule.

Jak vnímáte genezi nastavení objemu financí na platy v návrhu zákona o pedagogických pracovnících a školském zákonu?

Původní návrh zákonů se datuje dobře pět let zpátky. Nejdřív ho shodili pod stůl poslanci tehdy vládního hnutí ANO a opoziční Piráti ho pak doplnili právě ustanovením o platech pedagogů. Původně to mělo být řešeno tarifní tabulkou, která respektovala růst tarifů o 130 %. V roce 2021 se už učitelé blížili ke slibovaným 130 % průměrného platu ve státu, dalo se to tehdy řešit tarifní tabulkou, která by narovnála aktuální deformovanou tarifní tabulku. Ve hře tak bylo vyřešení řady problémů s odměňováním pedagogických pracovníků spojených.

František Dobšík

Od toho ale tehdejší vláda ustoupila, mělo se to řešit objemem finančních prostředků na platy pedagogických pracovníků ve výši 140,4 procenta dva roky starého rozpočtu. Tvrdila, že by tarifní tabulka ředitele školy příliš svazovala v jejich rozhodování o odměňování jednotlivých pracovníků, že bude lepší, aby byl stanoven objem finančních prostředků pro školu. Tehdejší ministryně financí A. Schillerová ovšem přiznala, že by změna stála desítky miliard korun, které v rozpočtu prý tehdy nebyly. Řešení se odsunulo do dalšího volebního období.

Nová pětikoalice, která se zrodila z bývalé opozice, se k návrhu původně hrdě přihlásila, pak ale začala lavírovat. Teď se do novely zase vrací 130 %, ale jen pro učitele

a bez určení, z čeho se tato úroveň vypočítává. Vypadá to, že pravidla na nastavení objemu financí na platy pedagogů vláda oseká takovým způsobem, že to zcela ztratí původní smysl – tedy podporu atraktivitu povolání a jeho perspektivy, stabilizaci pedagogických sborů a podpůrných školských aktivit. Příčci se mi rozdělování pedagogické profese na více potřebné a méně potřebné. Ve světě je běžné, že s dětmi pracuje „teacher“, což je učitel, vychovatel, speciální pedagog... U nás se na jednotlivé role díváme prostřednictvím zákona o pedagogických pracovnících podrobněji,

dobře. Ale začít to takto finančně kastovat, to je zásadní chyba.

Premiér Petr Fiala (předseda ODS a bývalý ministr školství) se nechal slyšet, že v původním vládním prohlášení došlo k překlepu či chybě, že nikdy nebylo záměrem podporovat všechny pedagogy, ale pouze učitele... Máte pocit, že je to pravdivé vyjádření?

Jestli mu někdo poradil, že se má takhle vymlouvat, tak by měl vyměnit poradce. Toto vysvětlení je špatné, to nepřijme ani odborná, ani odborová veřejnost. Na všech dosavadních jednáních školské K5 v loňském roce, kdy se nakonec vyřešily pouze platy nepedagogů (tehdy od 1. září růst o 10 procent), jsme vždy hovořili také

► o nezbytném řešení platů pedagogických pracovníků. Zdůrazňoval jsem tehdy, že jde o všechny pedagogy, nejen o učitele. Nikdo z vládních stran to nezpochybňoval. Přehlédnutí nebo chyba skutečně nepřichází v úvahu. Tvrzení, že od počátku měla vláda na mysli pouze učitele, je zavádějící výklad, výmluva.

Školským výborem prošel návrh na změnu novely zákona o pedagogických pracovnících a školského zákona M. Výborného (KDU-ČSL) hladce, proti se nepostavili ani zástupci opozice, což konečně i A. Schillerová (ANO) ex post kritizovala. Odbory ve svém stanovisku říkají, že návrh byl připraven ve vší tichosti a představen ve čtvrtek při jednání tak, že ani opozice na něj nereagovala. Jak to je možné?

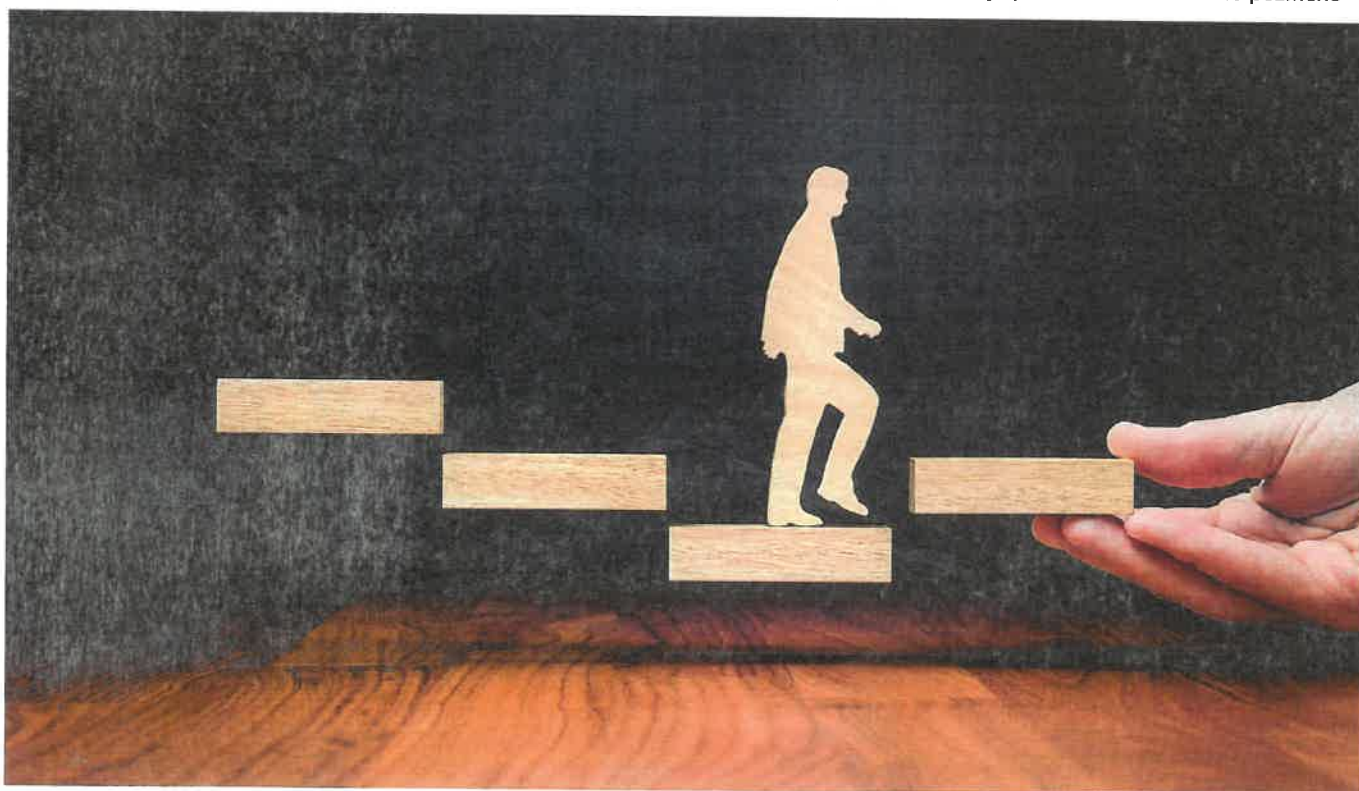
Podle našich zprostředkovaných informací přinesl návrh na jednání školské K5 poslanec M. Výborný z KDU-ČSL, kde ale skutečně návrh vznikl (jestli třeba na

ministerstvu financí), o tom nikdo nechce mluvit. Prý se shodly všechny koaliční strany, proto je taky autorství připísáno pěti koaličním poslancům, z každé strany jeden. Když onen odstavec přečetli ve Sněmovně jako pozměňovací návrh, nikdo na to nereagoval, všechno bylo překryto tehdy se rozjíždějícím sporem o valorizaci důchodů. Trochu to vypadá, že se jim podařilo za tento problém pozměňovací návrh v podstatě skrýt. Při jednání školského výboru pak dokonce poslanci ANO návrh podpořili, čemuž taky nerozumím. I proto chceme s předsedkyní sněmovního klubu ANO A. Schillerovou mluvit.

Vypadá to, že vláda prostě chce ušetřit, kde se dá, i na odměňování pedagogů. Jaký je rozdíl v dopadu na rozpočet podle původního návrhu novely a podle pozměňujícího návrhu M. Výborného a spol.?

Z návrhu jako sláma z bot čouhá snaha vlády ušetřit. Nemá peníze na to, aby spl-

nila slib, který dala. A kolik to bude vlastně stát? K tomu je potřeba znát aktuální data, ministerstvu školství ale trvá velmi dlouho, než je poskytne, ačkoliv je musí mít, už na konci února muselo posílat ministerstvu financí svůj návrh rozpočtu. Náš odhad na propočet objemu financí na platy pedagogických pracovníků podle původní novely se pohyboval okolo 30 miliard korun, ministerstvo školství mluvilo o 28,5 miliardách, rozdíl v tom nebyl tedy výrazný. Že je to cesta hledání úspor ve státním rozpočtu, je evidentní. Navíc v pozměňovacím návrhu není jasné, k čemu by se mělo navrhovaných 130 % platu učitelů vázat – a to je přece podstatné. Podle odůvodnění pozměňovacího návrhu by se prý navýšení pro učitele zvládlo za jednotky miliard. To je ale iluze. Celý pozměňovací návrh je evidentně ušitý horkou jehlou, je v něm spousta nedostatků. Přitom logicky by měl být zákon jasný, jestli věta v něm bude mít řadu výkladů, tak prostě v pořádku není. A to je právě záležitost tohoto pozměño-

Shutterstock

Programové prohlášení vlády 2022:

Garantujeme kvalitní platové ohodnocení pedagogických pracovníků a udržíme jejich platy na úrovni 130 % průměrné hrubé měsíční mzdy.

Programové prohlášení vlády 2023:

Garantujeme kvalitní platové ohodnocení učitelů a udržíme jejich platy na úrovni 130 % průměrné hrubé měsíční mzdy... Zajištíme vyšší platy pro ostatní pedagogické a nepedagogické pracovníky a garantujeme jejich navyšování podle růstu průměrné mzdy v ČR.

Vládní návrh novely zákona o pedagogických pracovnících a školského zákona

§ 161c – Společná ustanovení pro financování škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky nebo svazky obcí

(4) Ministerstvo vyhlásí normativy, opravné koeficienty a příplatky podle odstavce 1 písm. a) a b), § 161 odst. 1, § 161a odst. 1 a § 161 b odst. 1 a určí vyšší rezervy podle odstavce 3 písm. c) tak, aby celková výše finančních prostředků určených na platy pedagogických pracovníků zezpisovaných podle odstavce 3 odpovídala v měsíčním průměru na 1 úvazek pedagogického pracov-

níka nejméně 1,40násobku průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok.

Pozměňovací návrh pěti koaličních poslanců

V části druhé čl. III bod 1 nově zní: „1. V § 161c se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Ministerstvo vyhlásí normativy a opravné koeficienty podle odstavce 1 písm. b) a § 161 odst. 1 tak, aby celková výše finančních prostředků určených na platy učitelů zezpi-

vacího návrhu k novele zákona o pedagogických pracovních. To může vést ke konfliktům mezi ministerstvem školství, financí i odbory. A to mluvím vlastně jen o formě pozměňovaku, ale on je špatný i obsahově! Na tom se shodují všichni – kromě poslanců pětikoalice a několika zástupců ANO.

Zdá se, že problém si uvědomili i politici. Příslib tarifních tabulek pro učitele (a vlastně i pro neučitelské pedagogy) se objevuje i v odůvodnění pozměňovacího návrhu, ale spíš než jako příslib zní jako výhrůžka: „Zcela zásadním předpokladem je, že v návaznosti na výše uvedenou právní úpravu vláda svým nařízením stanoví stupnici platových tarifů určenou výhradně pro učitele (tedy oddělí platovou stupnici pro učitele a pro ostatní kategorie pedagogických pracovníků),“ říká se v něm. Co si o tom myslí odbory?

Je to úplný nesmysl, další ukázka nekonceptnosti. Opakovaně se účastní pracovní skupiny ministerstva práce a sociálních věcí, která se snaží tarifní tabulky naopak zjednodušovat. A tady skupinka

koaličních autorů mluví v odůvodnění pozměňovacího návrhu, že by se počet tabulek měl ještě rozšiřovat. Je z toho jasné, že se o návrhu nevedla odborná diskuze nejen s námi, ale ani se zástupci dalších rezortů. Je to politický výkřik vyvolaný mantrou všeobecného šetření za každou cenu. Potřebujeme znát návrh rozpočtu pro příští rok. Jestli se ukáže, že v něm scházejí potřebné peníze, je to jen haba-důra na lidi.

Co bude změna znamenat pro rozpočet školy? Autoři mluví o posílení role ředitele, který může neučitele-pedagogy taky odměnit.

Vždycky, když chtějí politici hodit odpovědnost ve školství na někoho jiného, mluví o posílení kompetencí ředitelů škol. Nedivíme se proto, že se i proti tomuto návrhu zkušený ředitel bouří. Vidí snahu o to poskytnout školám méně peněz a při nespokojenosti pedagogů pak říci – ale vždyť je to v kompetenci ředitelů! To oni to špatně rozdělili. Jenže už se neřekne, že rozdělovali balík peněz, který byl oproti očekávání výrazně menší. Je to vůči nim nefér.

Pod návrhem je podepsaný i bývalý ministr školství Petr Gazdík (STAN), který konečně tuto novelu v původním znění předkládal a teď ji chce měnit...

Zaznamenal jsem, že Petr Gazdík přiznal, že ve svém návrhu mluvil o pedagogických pracovních (což potvrzuje, že pětikoalice od začátku věděla, že se jedná o pedagogy, ne pouze o učitele), teď ale ustoupil a prý respektuje realitu. Skutečností, že se podepíše pod takový pozměňovací návrh, popírá sám sebe. Je to smutek a ukazuje to na míru politické podřízenosti některých poslanců.

Jen málokdy se stane, že by byl pozměňující návrh tak kritizován z mnoha stran. Měla by se novela přijmout i s tímto pozměňovacím návrhem, nebo byste byl raději, kdyby byla odmítnuta jako celek?

Uvidíme, jestli bude pozměňující návrh prohlasovaný, nebo jestli pětikoalice se svými 108 hlasy ustoupí, jestli projde Senátem. Pokud by ho poslanci neschválili, bude platit původní, schůdné ustanovení připravené novely. I když ale problematický pozměňující návrh schválí, myslím, ►

sovaných podle odstavce 3 odpovídala v měsíčním průměru na 1 úvazek učitele nejméně 130 % průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství.“

Z Odůvodnění pozměňovacího návrhu:

V regionálním školství je k 30. 9. 2022 evidováno celkem 151 188 přepočtených učitelů... Do této kategorie pedagogických pracovníků se zahrnují i učitelé odborného výcviku nebo praktického vyučování na středních školách...

Kategorie „ostatních“ pedagogických pracovníků zahrnuje k 30. 9. 2022 14 827 vy-

chovatelů, 22 375 asistentů pedagoga, 1 564 speciálních pedagogů, 1 029 psychologů, 1 715 dalších pedagogických pracovníků (pedagogů volného času apod.)...

K dosažení průměrného platu učitelů na úrovni 130 % průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství se odhaduje každoroční dopad na státní rozpočet v řádu jednotek miliard Kč. Jedná se však především o závazek daný zákonodárcem, kterým bude vláda vázána se řídit v rámci vyjednávání o platech učitelů v průběhu rozpočtových prací na daný rozpočtový rok. Tímto zákonem ukotvením je vláda vázána k zajištění dostatečného objemu finančních prostředků

pro naplnění závazku zakotveného v Programovém prohlášení vlády.

Zcela zásadním předpokladem je, že v návaznosti na výše uvedenou právní úpravu vláda svým nařízením stanoví stupnici platových tarifů určenou výhradně pro učitele (tedy oddělí platovou stupnici pro učitele a pro ostatní kategorie pedagogických pracovníků), neboť je potřebné, aby se zvýšení platů promítlo také do platových tarifů učitelů. S ohledem na to, že v některých platových třídách jsou v současné době zařazeni jak učitelé, tak ostatní pedagogičtí pracovníci, na něž se zákonná garance nebude vztahovat, je nezbytné na toto nařízení vlády pamatovat.

► že by se měla novela přijmout. Kromě toho, s ohledem na zmíněných 108 hlasů by byly výzvy na odmítnutí jen gestem. Berte to jako můj osobní názor. Kromě tohoto „platového“ ustanovení obsahuje řadu dobrých změn, například definování uvádějícího a provádějícího učitele. Tam budeme ještě bojovat o jejich odměňování, je ale z čeho vycházet. Zákon se připravoval tři roky za ministra Roberta Plagy (tehdy ANO), pak rok za ministrů Gazdika a Balaše (STAN), školy už potřebují novou základní legislativu. Ačkoliv je slib z vládního prohlášení o odměňování pedagogů/učitelů zdeformovaný, je to něco, z čeho se dá při dalším vyjednávání vycházet.

Co bude dál? Budou školské odbory organizovat protesty?

Na formě případného protestu se musíme v rámci odborů ještě domluvit. Ale ano, nejde jen o tento zákon a tento pozměňovací návrh, problémů, na které chtějí upozornit i další odborové svazy, je víc. Je pravděpodobné, že nás čeká doba protestů.

